

"Siyaset, efkârın âleminde bir şeytandır; istiâze edilmeli." cümlesini izah eder misiniz?

Siyaset, "Devleti idare etme sanatıdır." "Memleket İdaresi" ve "Ülke Yönetimi" şeklinde tarif edilmektedir. Diğer bir tarif ise; "**Siyasi bir parti kurarak, memleket idaresine talip olmak.**" şeklindedir.

Hüccet'ü-l İslâm İmam-ı Gazali, "*İhya-yı Ulum*" adlı eserinin birinci cildinde siyaseti dört kısma ayırmıştır.

1. Peygamberlerin Siyaseti: Dünya ve ahirete taalluk eden ilâhî emirlerin tümünü, umum insanlara tebliğ, talim ve tatbik etmektir.

2. Hükümetin Siyaseti: Memleketin temel unsurları olan ziraat, ticaret, maarif ve sanayinin millet ve memleket menfaati hesabına tanzim ve tedviridir. Bu siyasette, siyaseti meslek olarak seçme ve iktidarı elde etme gayesi vardır.

3. Vaiz ve Nasihlerin Siyaseti: Allah'ın emirlerini tebliğ edip, yasaklarından tenfir (*nefret*) ettirmekten ibarettir.

4. Mücedditlerin Siyaseti: Kur'an'ın, daha ziyade **itikad, ibadet, ahlak ve fazilete** bakan cihetlerinin, o asrın anlayış seviyesine uygun olarak isbat ve izahıdır. Bu siyasetin temelinde kalb ve vicdanın tatmini, ruh ve aklın tenvir ve irşadı yatmaktadır.

Üstadımız yukarıdaki ifadelerinde bugünkü siyasetin çirkinliğini ortaya koymaktadır. İnsan, hak ve doğruluktan çıkarmaya yemin etmiş, apaçık bir düşman olan şeytandan ve onun şerrinden Allah'a sığınır. Üstadımız bu cümlede siyaseti insanlığın fikir âleminde dolaşan bir şeytana benzetiyor ve ondan sakınılmasını istiyor.

"Bu zamandaki siyasete" yalan, hile, aldatmak, iftira, küresel güçlere alet olma ve tarafgirlik gibi şeyler esas olmuştur. Bu yüzden siyaset, şeytanın insanları kandırmakta kullandığı en cazibedar ve en kurnaz bir alet durumuna gelmiştir.

Siyasete bulaşan birisinin de şeytandan yakasını kurtarması pek mümkün görülüyor. Bu durumda yapılacak en güzel şey siyasetten toptan **istiâze** (*Allah'a sığınmak*) etmektir. Üstadımız güneş gibi imanına rağmen o âlemden kaçınmış iken, taklidi iman sahibi olan birinin; "**Ben aldanmam, ben siyaseti dine alet ederim.**" demesi, kendini kandırmaktan başka bir şey değildir.

Bediüzzaman Hazretleri bu asırda İslâm'a hizmetin fiilî siyasete girmeden hasbî

olarak çalışmakla olacağına inanmış, iman hakikatlerini hiçbir dünyevî gaye ve maksat gözetmeksizin, hatta uhrevî makamlara da basamak etmeden sırf Allah rızası için tebliğ etmenin en sağlam ve en emin yol olduğunu belirtmiştir. Siyaset âlemi hem muvakkattır, hem istikrarsızdır, hem de herkesi aynı derecede ilgilendirmemektedir. İman ve Kur'an hakikatleri ise hem ebedîdir, hem daimîdir ve herkes ile alâkalıdır. Bu kudsî ve yüksek hakikatler hiçbir zaman geçici siyasî emellere alet ve basamak edilmemelidir.

Bediüzzaman, bir cemaatin veya fiili olarak İslama hizmet eden gurupların İslam adına bir parti kurarak **siyaset yolu ile dine hizmet etmenin bu zamanda çok müşkil olduğunu**, hem fırtınalı bir asırda sağlam hizmet edilemeyeceğini, dâhilî ve haricî birçok hâkim cereyanlar yüzünden müstakil hareket edilemeyip bilerek veya bilmeyerek, bir cereyana alet olma ihtimali bulunduğunu ısrarla ifade etmiştir.

Bediüzzaman, en müsait zamanlarda bile iktidar heveslisi bir siyasetin peşinde gitmemiştir. Tarafsız, insafî ve hakperest her gözün gördüğü hakikat odur ki, Bediüzzaman Said Nursî daima dini siyasete alet edenlerin karşısında yer aldığı gibi, siyaseti dinsizliğe alet etmek isteyenlere de karşı durmuştur.

Bediüzzaman Hazretleri din namına siyaset yapma konusunu "Sünûhat" adlı eserinde şöyle dile getirmiştir:

"Dediler: Dinsizliği görmüyorsun, meydan alıyor. Din namına meydana çıkmak lâzım."

Dedim: Evet lâzımdır. Fakat kat'î bir şart ile ki, muharriki aşk-ı İslâmiyet ve hamiyet-i diniye olmalı. Eğer muharrik veya müreccih, siyasetçilik veya tarafgirlik ise, tehlikedir. Birincisi hata da etse, belki ma'fuvdur. İkincisi isabet de etse, mesuldür."

"Denildi: Nasıl anlıyoruz?"

"Dedim: Kim fâsık siyasetdaşını, mütedeyyin muhalifine, sû'-i zan bahaneleriyle tercih etse, muharriki siyasetçiliktir. Hem umumun mal-ı mukaddesi olan dini, inhisar zihniyetiyle kendi meslekdaşlarına daha ziyade has göstermekle, kavî bir ekseriyette dine aleyhdarlık meyli uyandırmakla nazardan düşürmek ise, muharriki tarafgirliktir."(1)

O, siyaseti bu tabirin taşıdığı ilmî hakikatler nokta-i nazarından ele almış ve bu açıdan fikirlerini beyan etmiştir. O, asrımızın en mühim tehlikesinin **"fen ve felsefeden gelen bir dalaletle kalplerin bozulması ve imanın zedelenmesi"** olduğunu teşhis ve tesbit etmiştir.

Şu noktayı da hassasiyetle belirtmek gerekir ki, Bediüzzaman Hazretleri iman hakikatlerini umuma tebliğ etmiş, muhatabın şu veya bu siyasî kanaatte olmasını nazara almamıştır. Ancak vatan ve milletin selamet ve menfaati bahis konusu olduğu durumlarda da tarafsız kalmamıştır.

Bediüzzaman'ın din adına siyasî hayata ve bilhassa siyasî iktidara müteveccih hareketlerde bulunmamasındaki en mühim hikmetlerden biri de şüphesiz 'sırr-ı ihlas'tır. O, bütün hayatı boyunca ibadetin mayesi ve ruhu hükmünde olan İHLAS'ı korumanın ve muhafaza etmenin azami titizliğini göstermiştir. Dinimizin getirdiği ölçü şudur: İbadetin illeti (sebebi) emr-i ilahidir. Yani ibadet, Allah emrettiği için yapılmalıdır.

İbadetin neticesi Rıza-i Hak'tır, Allah'ın rızasını kazanmaktır. İbadetin semere ve fevaidi (*faydaları*) uhrevîdir, ahiret hayatına bakmaktadır. Dünyada ibadetten bir maksat veya bir menfaat gözetmek dinimizce riyakarlıktır ve şirk-i hafidir. Bu sebeple Bediüzzaman ferdin manevî hayatında ibadetin ruhu olan ihlasın sarsılmaması için din adına siyasî hayata girmekten şiddetle kaçınmıştır. Aksi halde, **“Kur'an'ın elmas gibi hakikatlerinin propaganda-i siyaset ittihamı ile kırılacak adi cam parçaları derecesine indirileceği”** inancındadır. Ayrıca din adına siyasete girenlerin de milletin nazarında ithamdan kurtulamayacağını ısrarla belirtmektedir.

Siyasetçilerden fazla şey beklememek, yegâne ümitleri onlara bağlamamak, hizmetleri onlara münhasır kılmamak ve şunu bilmek lâzımdır:

“(Allah) baştakilerin başlarına akıl ve kalblerine imân versin, yeter. O vakit kendi kendine iş düzelir.”(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Sünuhat](#).

(2) bk. [Lem'alar, On Altıncı Lem'a, Üçüncü Meraklı Sual](#).